

Dr hab. n o zdrowiu Agnieszka Młynarska, Prof. SUM

Katowice, 29.08.2021

Zakład Gerontologii i Pielęgniarstwa Geriatrycznego,

Katedra Pielęgniarstwa

Wydział Nauk o Zdrowiu

Śląski Uniwersytet Medyczny

Recenzja

**rozprawy na stopień doktora nauk o zdrowiu mgr Barbary Wagner - Łosieczka
pt.: "Analiza czynników wpływających na racjonowanie i jakość opieki pielęgniarstwa w
oddziałach kardiologicznych".**

Racjonowanie opieki pielęgniarstwa odnosi się do niezbędnych zadań pielęgniarstwa, które pielęgniarki wstrzymały lub nie wykonały z powodu ograniczonego czasu, poziomu zatrudnienia lub zakresu umiejętności. Zjawisko racjonowania opieki pielęgniarstwa zostało opisane po raz pierwszy w 2006 roku przez amerykańską pielęgniarkę Beatrice Kalisch i jest określane jako *„każdy aspekt wymaganej opieki nad pacjentem, który został pominięty (częściowo lub w całości) lub opóźniony”*. Wśród przyczyn racjonowania opieki pielęgniarstwa wymienia się czynniki leżące po stronie systemu zarządzania oraz wynikające z cech osobowościowych pielęgniarki. Przyczyn racjonowania opieki pielęgniarstwa jest wiele. Obecnie uważa się, że zjawisko to występuje na całym świecie, zagrażając bezpieczeństwu pacjenta. Dostępne badania naukowe dowodzą, że istnieje ścisła korelacja pomiędzy racjonowaniem opieki pielęgniarstwa, a spadkiem efektywności leczenia pod postacią ponownych hospitalizacji, zwiększonej ilości zakażeń szpitalnych, występowania upadków, spadku jakości opieki i zadowolenia pacjentów, czy zwiększonej śmiertelności

Wybór tematu jest istotny dla zdrowia publicznego z kilku powodów. Po pierwsze, racjonowanie opieki pielęgniarstwa występuje, zarówno w bardziej, jak i mniej rozwiniętych regionach świata. Na poziom racjonowania opieki pielęgniarstwa wpływa wiele zmiennych, do których zalicza się: środowisko pracy, zasoby organizacyjne, przyjętą filozofię opieki

pielęgniarskiej jak i określone postawy oraz osąd kliniczny pielęgniarek, związany z ich doświadczeniem zawodowym, a także ze zdobytą i aktualną wiedzą. Wszystkie koncepcje podkreślają, że w przypadku niedoborów kadrowych, zapewnienie opieki pielęgniarskiej na wysokim poziomie, zgodnej z oczekiwaniami pacjentów oraz samych pielęgniarek, a także przyjętymi procedurami i standardami staje się niemożliwe. Po drugie wypalenie zawodowe, które najczęściej definiuje się jako psychologiczny zespół wyczerpania emocjonalnego, depersonalizacji oraz obniżonego poczucia dokonań osobistych, który występuje u osób pracujących z innymi ludźmi wpływa na stopień racjonowania opieki pielęgniarskiej. Do przyczyn wypalenia zawodowego zalicza się wiele czynników. Można je przypisać do trzech głównych grup: cech indywidualnych jednostki, czynników interpersonalnych, czynników organizacyjnych.

W związku z tym, biorąc pod uwagę przedstawione dane, problematykę badawczą zaprezentowaną w pracy doktorskiej pt. „Analiza czynników wpływających na racjonowanie i jakość opieki pielęgniarskiej w oddziałach kardiologicznych” Pani mgr Barbary Wagner - Losieczka jest bardzo aktualnym problemem a podjęta przez Doktorantkę problematyka została ujęta w interesujący sposób.

Formalna ocena pracy

Przedstawiona do recenzji praca na stopień doktora nauk o zdrowiu ma układ typowy dla tego typu rozpraw. Struktura pracy jest przejrzysta i logiczna, została zachowana właściwa proporcja poszczególnych części. Pracę stanowi manuskrypt o łącznej objętości 130 stron wraz z piśmiennictwem, streszczeniem w języku polskim i angielskim, spisem tabel, rycin i załączników. Praca składa się z 2 części: teoretycznej i części badawczej – charakterystyki grupy badanej, wykorzystanych metod badawczych oraz szczegółowej analizy wyników badań własnych. Część teoretyczna pracy zawiera 18 stron i stanowi wprowadzenie w problematykę badań własnych. Doktorantka przedstawiła szczegółowo problematykę racjonowania opieki pielęgniarskiej, problematyki zespołu wypalenia zawodowego, satysfakcji z życia oraz poziomu odczuwania stresu i sposobów radzenia sobie z nim. Druga część pracy stanowi prezentację badań własnych. Ta część rozprawy zawiera szczegółowo cel pracy oraz metodologię badań własnych: konceptualizację badań własnych, materiał empiryczny obejmujący wyniki badań, dyskusję i wnioski. Rozprawę doktorską uzupełniają 43 tabele oraz 93 ryciny uszczegóławiające zaprezentowane w pracy wyniki badań własnych. Zawarty w rozprawie spis piśmiennictwa zawiera 105 pozycji literatury krajowej i światowej. Wszystkie

pozycje dobrane są prawidłowo do tematyki pracy i zacytowane są w sposób prawidłowy w treści pracy. Praca edytorsko jest bardzo staranna, czytelna, ilustrowana wieloma tabelami. Poszczególne części są koherentne i zgodne z ich tytułami. Treść pracy zgodna jest z tytułem dysertacji.

Merytoryczna ocena pracy

We wstępie Doktorantka szczegółowo przedstawia teoretyczne aspekty pracy oraz założenia metodologiczne prezentowanych badań. Celem pracy była analiza czynników wpływających na racjonowanie i jakość opieki pielęgniarskiej w oddziałach kardiologicznych.. Dodatkowo doktorantka skonstruowała 5 hipotez badawczych:

- Wybrane zmienne socjodemograficzne wpływają na racjonowanie i jakość opieki pielęgniarskiej w oddziałach kardiologicznych.
- Wypalenie zawodowe (wysoki poziom wyczerpania emocjonalnego, depersonalizacja oraz brak satysfakcji zawodowej) podnosi poziom racjonowania opieki, wpływa niekorzystnie na ocenę jakości opieki oraz zmniejsza satysfakcję z pracy.
- Wraz z rosnącym zadowoleniem z życia spada poziom racjonowania opieki, a wzrasta jakość opieki oraz satysfakcja z pracy.
- Wysoki poziom stresu podnosi poziom racjonowania opieki, wpływa niekorzystnie na ocenę jakości opieki oraz zmniejsza satysfakcję z pracy.
- Wybrane strategie radzenia sobie ze stresem obniżają poziom racjonowania opieki, a podnoszą ocenę jakości opieki i satysfakcję z pracy.

Badaniem ostatecznie objęto grupę 217 pielęgniarek i pielęgniarzy w oddziałach kardiologicznych wrocławskich szpitali w okresie od marca 2019 r. do września 2019 r. spełniających kryteria włączenia i wyłączenia z badania. Na przeprowadzenie badania doktorantka uzyskała zgodę Komisji Bioetycznej Uniwersytetu Medycznego we Wrocławiu. Dobór standaryzowanych kwestionariuszy jest odpowiedni do celów badania, a wykorzystane narzędzia spełniają kryteria psychometryczne. Są to narzędzia stosowane w badaniach prezentowanych w literaturze i zalecane przez towarzystwa naukowe: Kwestionariusz racjonowania opieki pielęgniarskiej PIRNCA, Kwestionariusz Wypalenia Zawodowego MBI, Skala Satysfakcji z Życia SWLS, Skala Odczuwanego Stresu PSS10, Kwestionariusz Mini-COPE – Inwentarz do Pomiaru Radzenia Sobie ze Stresem oraz ankieta własna dotycząca danych społeczno-demograficznych. W pracy zastosowano adekwatne metody statystyczne.

Wyniki stanowią bardzo wartościową i obszerną część pracy. Doktorantka przedstawiła wyczerpująco charakterystykę społeczno-demograficzną badanej grupy. Dodatkowo pogrupowała wyniki badań w licznych podrozdziałach, starając się odnieść do celu badania. Zastosowanie podrozdziałów ułatwia szczegółową analizę dużej ilości danych.

Uzyskane wyniki wskazują, że wypalenie zawodowe istotnie wpływa na racjonowanie opieki, ocenę jakości opieki nad pacjentem oraz ocenę satysfakcji z pracy. Doktorantka wykazała szereg czynników wpływających na racjonowanie opieki, ocenę jakości opieki oraz satysfakcję z pracy. Dodatkowo wykazała, że zadowolenie z życia wpływa istotnie na racjonowanie opieki, ocenę jakości sprawowanej opieki oraz satysfakcję z pracy. Wykazano również, że poziom stresu wpływa na ocenę satysfakcji z pracy. Im wyższy poziom stresu tym mniejsza satysfakcja z pracy. W pracy przedstawiono strategie, które wpływają na racjonowanie opieki pielęgniarskiej, ocenę jakości sprawowanej opieki oraz satysfakcję z pracy. Im częściej stosowane są strategie: „Poszukiwanie Wsparcia Instrumentalnego”, „Wyladowanie” tym rzadsze racjonowanie opieki; Im częściej stosowane są strategie „Zaprzeczanie”, „Zaprzestanie Działań” tym częstsze racjonowanie opieki.

W dyskusji Doktorantka omówiła wyniki badań w odniesieniu do danych z piśmiennictwa. Dyskusja napisana jest w sposób interesujący, ma zachowane właściwe tempo i porusza najważniejsze problemy wynikające z badań. Przedstawiona dyskusja świadczy o dużej znajomości zagadnienia.

Doktoranta po przeprowadzeniu szczegółowej analizy materiału wyciągnęła 5 wniosków końcowych. Wnioski odnoszą się do wcześniej założonego celu pracy.

Z obowiązku recenzenta kilka dobrych uwag nie obniżających wartości pracy:

1. Czy została oszacowana minimalna wielkość próby.
2. Wnioski można skrócić a część informacji zawartych w wnioskach przenieść do dyskusji.

Podsumowanie

W podsumowaniu opinii, wysoko oceniam przygotowanie teoretyczne Doktorantki, umiejętność postawienia problemu badawczego oraz jego realizacji. Zaproponowany projekt badawczy jest interesujący, a sama praca doktorska napisana jest w sposób merytoryczny.

Podsumowując stwierdzam, że przedstawiona mi do oceny praca doktorska **mgr Barbary Wagner - Łosieczka** jest wartościowa i posiada duży potencjał badawczy, stanowiący podstawę do kontynuowania dalszych badań w tym kierunku. Stanowi spójną całość

tematyczną i zawiera cechy nowatorskie, które mogą mieć przyszłości zastosowanie w zarządzaniu personelem i poprawy warunków pracy.

Rozprawa doktorska **mgr Barbary Wagner - Łosieczka pt. "Analiza czynników wpływających na racjonowanie i jakość opieki pielęgniarskiej w oddziałach kardiologicznych"** spełnia warunki określone w art. 13 ust.1 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. Nr 64, poz. 595, z późn. zm.). Na tej podstawie przedstawiam Wysokiej Radzie Dyscypliny Nauk o Zdrowiu Uniwersytetu Medycznego im. Piastów Śląskich we Wrocławiu wniosek o dopuszczenie Doktorantki do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

KIEROWNIK
Kafedry Pielęgniarstwa
Śląskiego Uniwersytetu Medycznego w Katowicach

dr hab. n. o zdr. Agnieszka Młynarska prof. SUM

Dr hab. n. o zdr. Agnieszka Młynarska, Prof. SUM

